

KLİMİK 2015

XVII. TÜRK KLİNİK MİKROBİYOLOJİ VE
İNFEKSİYON HASTALIKLARI KONGRESİ

KLİMİK TÜRK KLİNİK MİKROBİYOLOJİ VE
İNFEKSİYON HASTALIKLARI DERNEĞİ

İnfeksiyon Hastalıklarında İmmünopatogenez

Viruslar Bakteriyel İnfeksiyona Nasıl Zemin Hazırlar ?

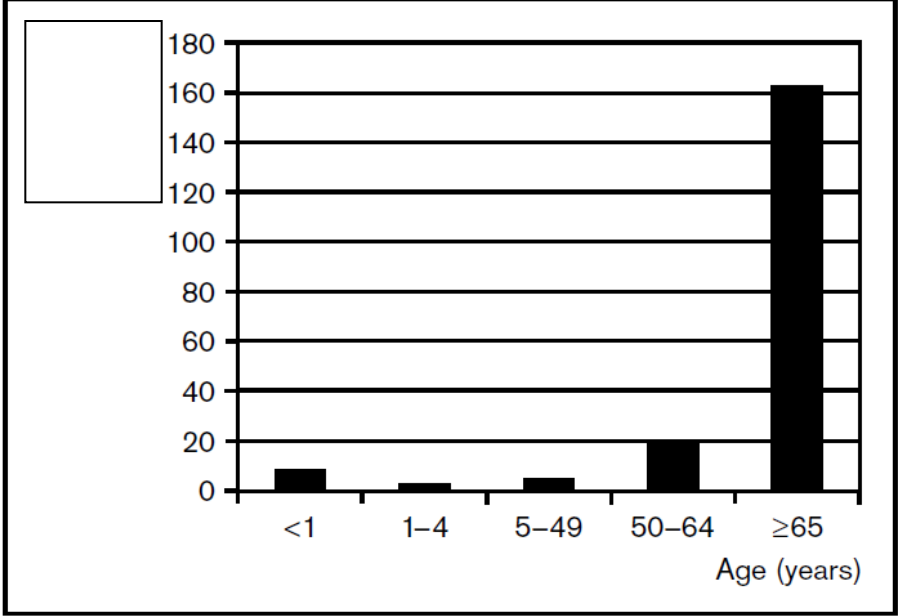
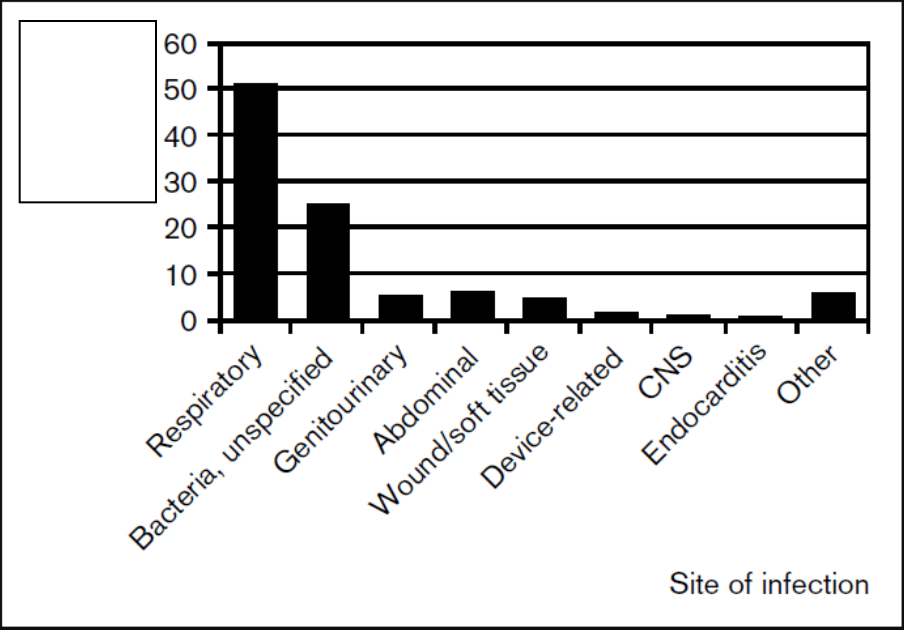
Dr. Resul Karakuş
G.Ü. Tıp Fakültesi
İmmünoloji AD

Viruslar Bakteriyel İnfeksiyona Nasıl Zemin Hazırlar ?

Viruslar Bakteriyel İnfeksiyona Nasıl Zemin Hazırlar ?

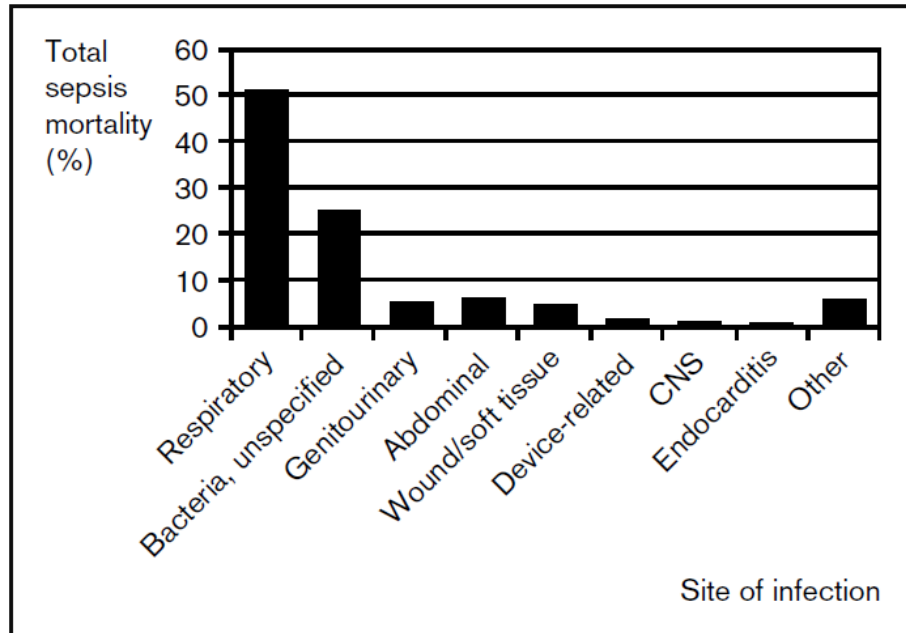
**‘Mantığın’ uç noktası
HIV – AIDS**

Epidemiyolojik Saptama

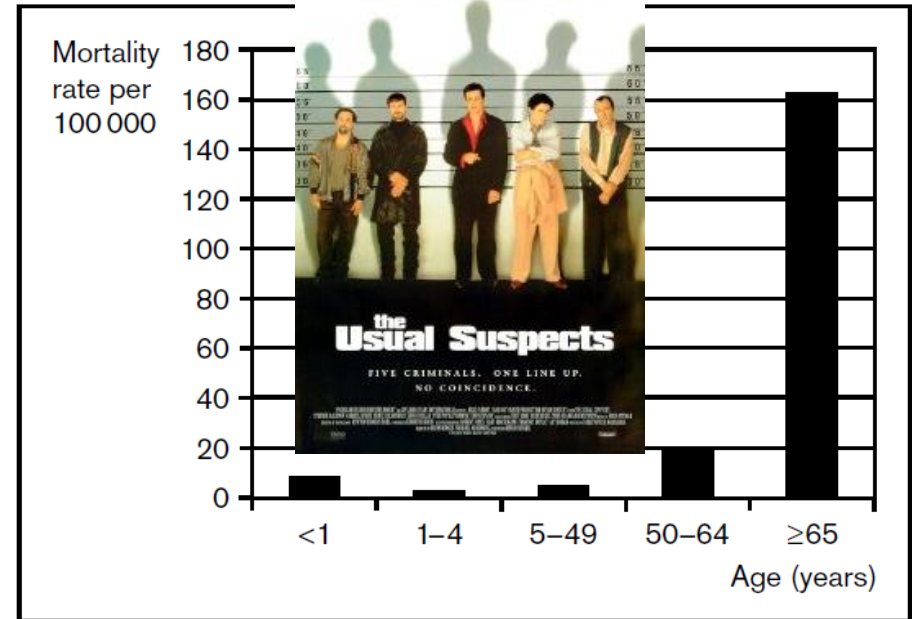
Epidemiyolojik Saptama

Figure 1. Percentage of total mortality due to sepsis organized by site of infection

55174 fatal sepsis olgusu

Figure 2. Influenza and respiratory syncytial virus associated mortality rates by age

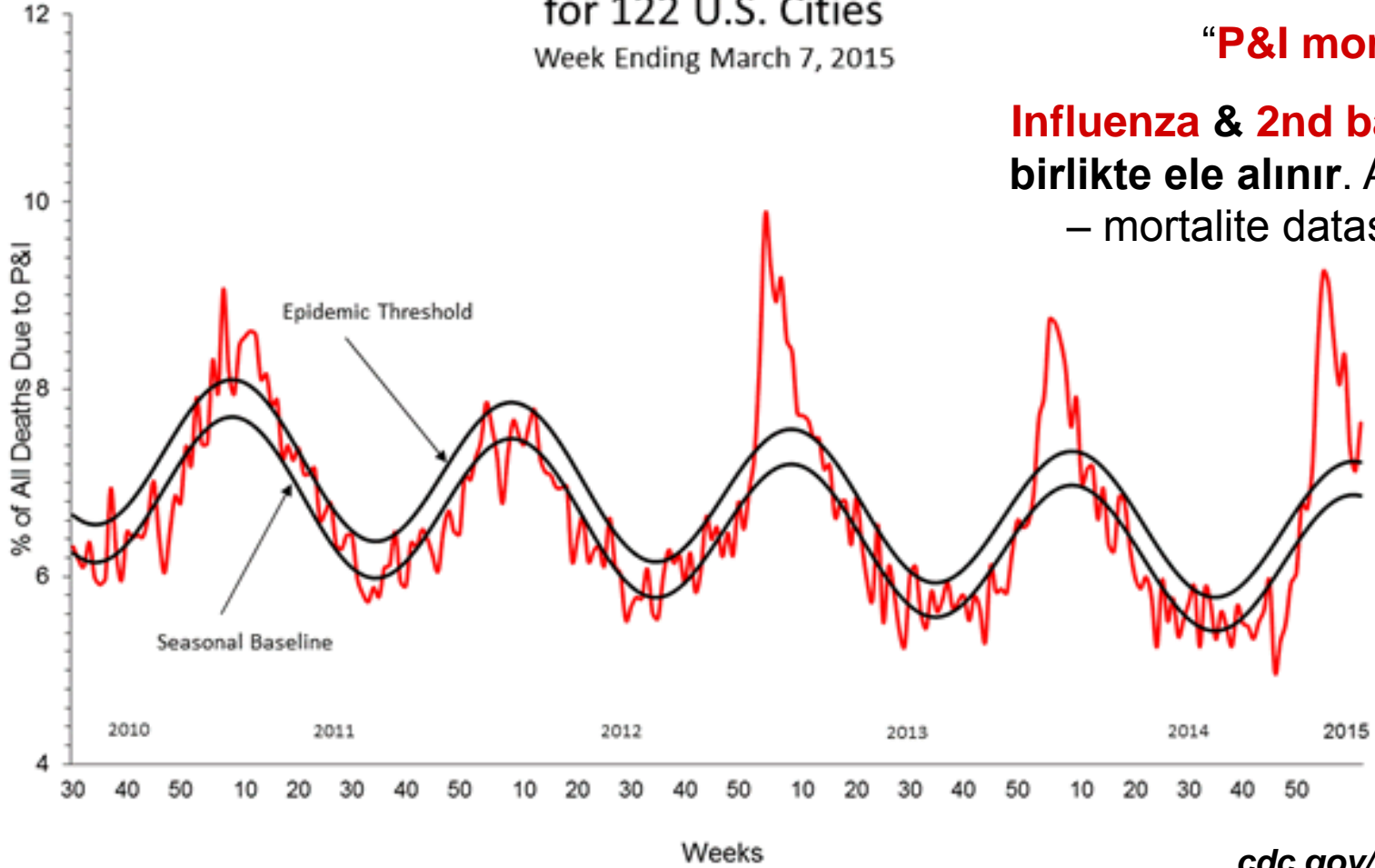

1990-91 → 1998-99
yıllık ortalama değerler

Epidemiyolojik Saptama

"Viruslar, sekonder bakteriyel infeksiyonları **artırır mı**?"

Pneumonia and Influenza Mortality
for 122 U.S. Cities
Week Ending March 7, 2015

"**P&I mortalitesi**":

Influenza & 2nd bakteriyel birlikte ele alınır. Ayrım zor
– mortalite dadasına göre

Epidemiyolojik Saptama

"Viruslar, sekonder bakteriyel infeksiyonları **artırır mı**?"

* **Influenza virusu ile:**

H. influenzae
S. pneumonia
S. aureus

infeksiyonları arasında
dönemsel
korrelasyon var

Genel Saptama

"Viruslar, **neden** sekonder bakteriyel infeksiyonları **artırır** ?"

- * **konaktan** kaynaklı etkenler
- * **virusun** kendisi
- * **sekonder bakteri** türü - özellikleri
- * **sosyo-ekonomik** durum

Genel Saptama

"Viruslar, **neden** sekonder bakteriyel infeksiyonları **artırır** ?"

* **konaktan** kaynaklı etkenler

Table 1. Demographic characteristics of 1047 patients admitted to intensive care for 2009 pandemic H1N1 infections in five countries

yaş

komorbidite

bariyerlerin durumu

immünogenetik

Country	US	Spain	Canada	Mexico	Australia/ New Zealand	Total	%
Number admitted to ICU	67	32	168	58	722	1047	
Age, mean	29	40	32	42	40	38	
Female, %	NR	27	67	55	52		50
Obesity BMI >30 ^a	NR	10	56	21	172	259/859	30
Morbid obesity BMI >40	NR	4	NR	8	NR	12/90	13
Comorbid illness							
Asthma/COPD	19	9	54	4	231	317/1032	31
Renal insufficiency	NR	1	11	4	NR	16/258	6
Diabetes	NR	1	35	10	112	158/958	16
Pregnancy	6	2	13	1	66	88/1047	8
Immune suppression	12	NR	33	2		47/293	16
Congestive heart failure	NR	1	12	1	74	88/961	9
Neurologic disease	12	1	26	1	NR	40/325	12
No major comorbid conditions	22	15	117	37	495	664/1012	66

NR, not reported; ICU, intensive care unit; COPD, chronic obstructive pulmonary disease; BMI, body mass index.

^aBMI >35 in Australia/New Zealand.

Genel Saptama

"Viruslar, **neden** sekonder bakteriyel infeksiyonları **artırır** ?"

* **Virus – Viral** infeksiyon **kaynaklı** :

- **doku hasarı**

viral – **immün yanıt** – **immünopatoloji**

- bakteri adheransını artırır ('işini kolaylaştırmak')

- daha **yüksek bakteriyel infiltrasyon** gözlenir

- **bakteriyemi artışı**na yol açabilir

Genel Saptama

"Viruslar, **ölümcül** infeksiyonlara **neden olabilir mi** ?"

* Viral infeksiyon üç yolla **ölümcül seyredebilir** :

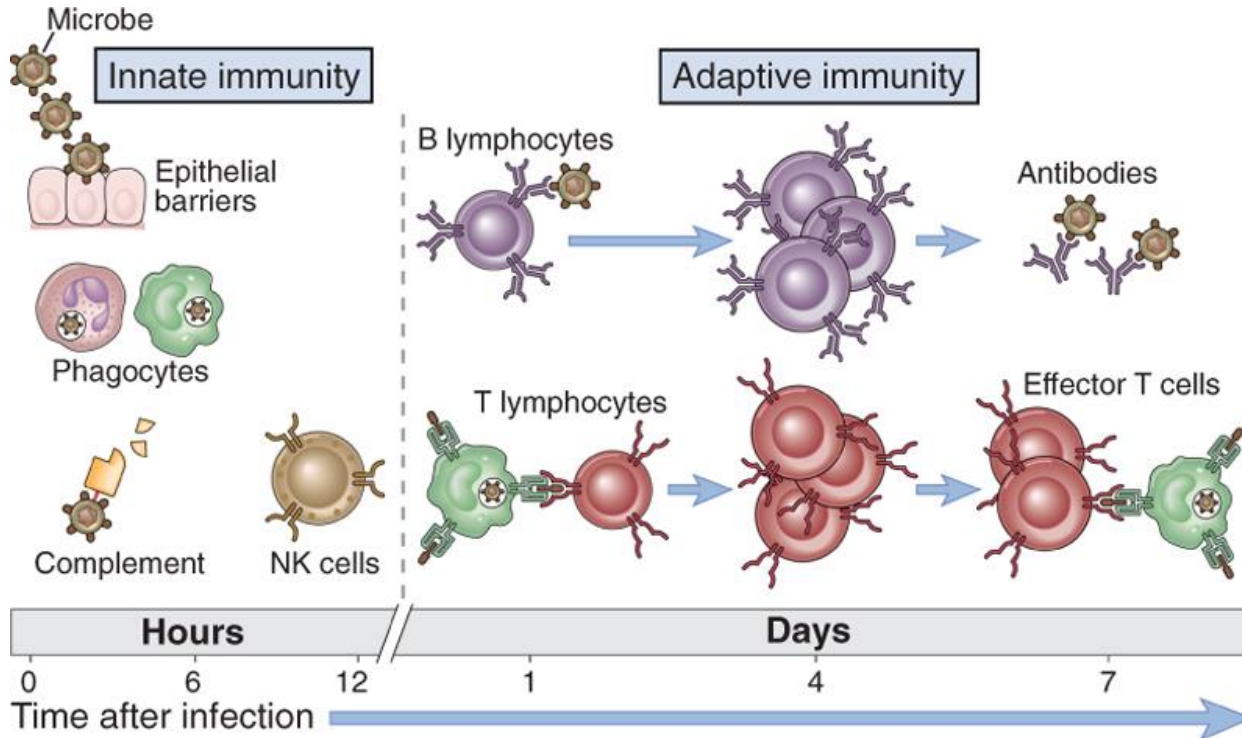
- **Primer viral infx ölümcül** olacak kadar **virülandır**
- **2nd bakteriyel infx ölümcül** olabilir
- viral infx **kronik hastalığı** olanlarda **fizyolojik yükü artırabilir**, ölümcül olabilir

Gözlemsel olarak:

19.yy başlarında: **RTH Laennec**: "la grippe"

"Viruslar, **ne zaman** 2nd bakteriyel infeksiyonları **artırır** ?"

- * **viral infxun hangi döneminde** 2nd bakt. infx geliştiği (**zamanlaması**), **bakteriye karşı gelişecek** immün yanıtın **natürünü** belirler
- * **anti-viral IY'lar**ın **doğal** veya **edinsel aşamaları**, **bakteriyel infxlara farklı** derecelerde / biçimlerde **duyarlılık** oluşturur

"Viruslar, **ne zaman** 2nd bakteriyel infeksiyonları **artırır** ?"

* dual infx karşısında "overactive" bir **immün yanıt** (IY) :
oluşan IY **immünopatoloji düzeyine** çıkabilir

* **anti-viral IY'ların zirve yaptığı dönem** :

sekonder bakt. infxlara duyarlılık dönemi ile korrele

→ izleyen immünopatolojiden (?),

virus spesifik T-lenfositler büyük ölçüde sorumlu

* (bazı) viruslar, bakterilere '**kolaylık**' sağlıyor olabilir mi ?

"Viruslar, **ne zaman** 2nd bakteriyel infeksiyonları **artırır** ?"

* dual infx karşısında "overactive" bir **immün yanıt** (IY) :
oluşan IY **immünopatoloji düzeyine** çıkabilir

* anti-viral IY'ların **zirve** yaptığı dönem :

sekonder bakt. infxlara **duyarlılık dönemi** ile korrele

→ izleyen immünopatolojiden (?),

virusa spesifik gelişen T-lenfositler büyük ölçüde sorumlu

* (bazı) viruslar, bakterilere 'kolaylık' sağlıyor olabilir mi ?

"...fakat Müzeyyen bu derin bir tutku" – İlhami Algör

"letal sinerji"

hikayenin başı da var...

“Her temas bir iz bırakır” E. Serbes

Virusun doğrudan **epitele etkisi / ilişkisi** :

Influenza:

* **oral / nazal kaviteden giriş**

* ilk karşılayan tabaka: **mukus**

visköz; mukosilyer hareket, AMP'ler +

* **alveolar makrofajlar + SP-A, SP-D**

→ geçmeyi başarır: **epitel hücreleri**

Virusun doğrudan **epitele etkisi / ilişkisi** :

Influenza:

- * epitel hücreleri : tutunma – endositoz → replikasyon
- * epitelde **apoptoz** indüklenir
- * **yaygın apoptoz** → yoğun inflamasyon artışı → yayılım
bariyerlerin bozulması
- fibrin, fibrinojen yüklü alanlar açığa çıkar –
- * bakteriyel adezyon → **sekonder infeksiyon** !

...

Virusun doğrudan **epitele etkisi / ilişkisi** :

“bakteriyel adezyon, replikasyon → sekonder infeksiyon”

?

* **2nd duyarlılık** için **tek neden olamaz**:

- **mevsimsel influenzada yoğun bir AC hasarı gözlenmez**
ama: **Bakteriyel duyarlılık artmaktadır**

...

Virusun doğrudan **epitele etkisi / ilişkisi** :

- **deneysel** olarak da gösterilmiş bir durum var. farede:

→ düşük patojeniteli virus ile infx

→ avian influenza NA delesyonu

→ 2nd bakt. **infx seyri**
değişmemektedir

* Görüş: **mevsimsel** (NIH50) vs **pandemik** (Mex09):

- **inflamatuvar yanıtlar**: '**anlamlı**' fark yok (gene-profiling)

- ancak **pandemik**: "**epitel hücre re-prolif**'u & **tamiri**" **düşük**

→ "**extent of lung damage** during viral infections influences the **severity of 2nd bacterial infections**"

- **pandemik**: "**bazal epitelyal**" hücrelerde **daha fazla apoptoz**

Virusun “derin” tutkusu :

“**Virusa karşı gelişen immün yanıtlar,**
aynı zamanda **defektif / yetersiz bir anti-bakteriyel IY’a**
zemin hazırlıyor olabilir mi ?”

Virusun “derin” tutkusu :

“Virusa karşı gelişen **immün yanıtlar**,
aynı zamanda **defektif / yetersiz bir anti-bakteriyel İY’a**
zemin hazırlıyor olabilir mi ?”

İnfluenza örneğinde ciddi bulgular +

Nasıl bilirdiniz ?

İnfluenza virusunun **tanınması** - **algılanması** :

İnfluenza virusu **yayılımla**,

immün (makrofaj, DC) & **non-immün hücreleri** infekte eder

Viral nükleik materyal 3 PRR ailesi üyeleri ile tanınır:

TLR
3, 7, 8

RIG-I
↓

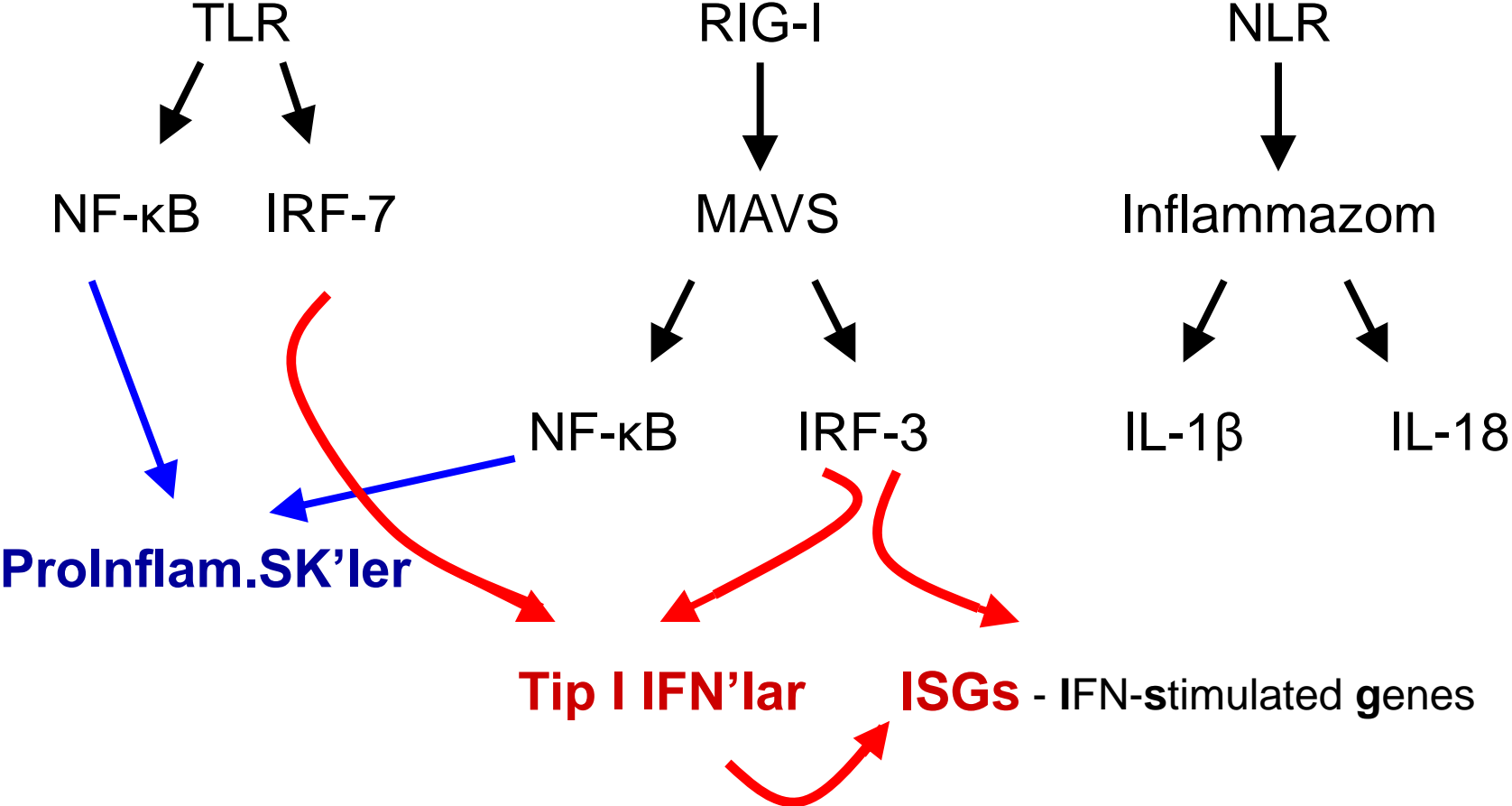
NLR
NLRP3

“anti-viral stress granülleri”

...

Influenza'nın **tanınması** – **algılanmasının sonuçları** :

Viral nükleik materyal 3 PRR aile üyeleri ile tanınır:

...

Influenza'nın **tanınması** – **algılanması**nın sonuçları :

Ek olarak + **epitel hücrelerinden de**:

Tip I IFN'lar   otokrin – parakrin – endokrin etki

Eicosanoidler   (PG'ler, prostasiklinler, tromboksan, LT'ler)

Kemokinler   (gradient oluşur –
özellikle PNL, NK, monosit göçü için)

Eicos.'ler + ProInflam SK'ler → **inflammasyon**   lokal – sistemik
Ateş, AFP...

ISG'ler → **“anti-viral-state”**

...

İnfluenza'ya karşı oluşan **doğal İY**'lerin '**başka**' etkileri :

alveolar makrofajlarda (geçici) bir **deplezyon** oluşur (niş?)

KK sentezi azalacağı için,
beklenen **PNL göçü azalır**

kalabilen makrofajlar ve gelebilen
PNL'lerin **ROS sentezi bozular**

NK & $\gamma\delta$ T'lerden **proİnflam SK**
sentezi bozular

...

İnfluenza'ya karşı oluşan doğal İY'ların 'başka' etkileri :

alveolar makrofajlarda (geçici) bir **deplezyon** oluşur (niş?)

KK sentezi azalacağı için,
beklenen **PNL göçü azalır**

kalabilen makrofajlar ve gelebilen
PNL'lerin **ROS sentezi bozular**

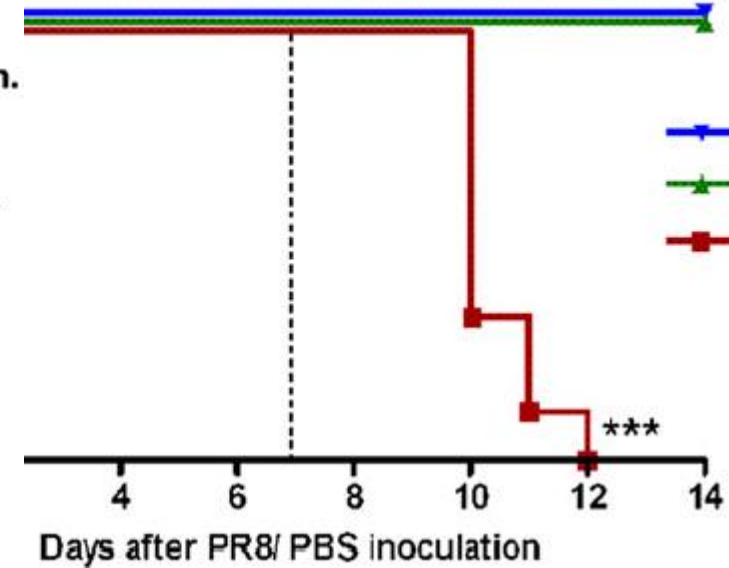
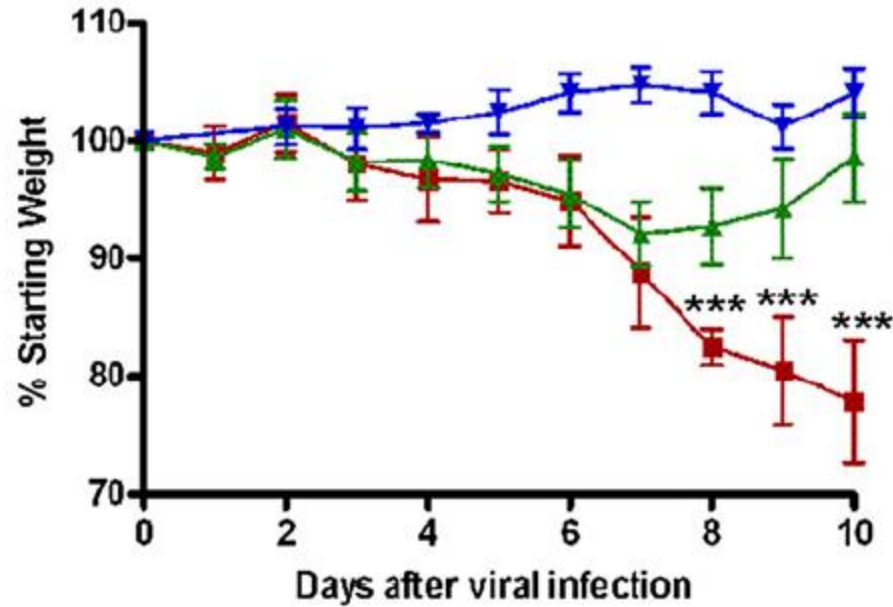
NK & $\gamma\delta$ T-'lerden **proİnflam SK**
sentezi bozular

Tip I IFN'ların etkisi olarak
değerlendirilmektedir

uzun lafın kısası...

Influenza'ya karşı oluşan **doğal İY'**ların '**başka**' etkileri :

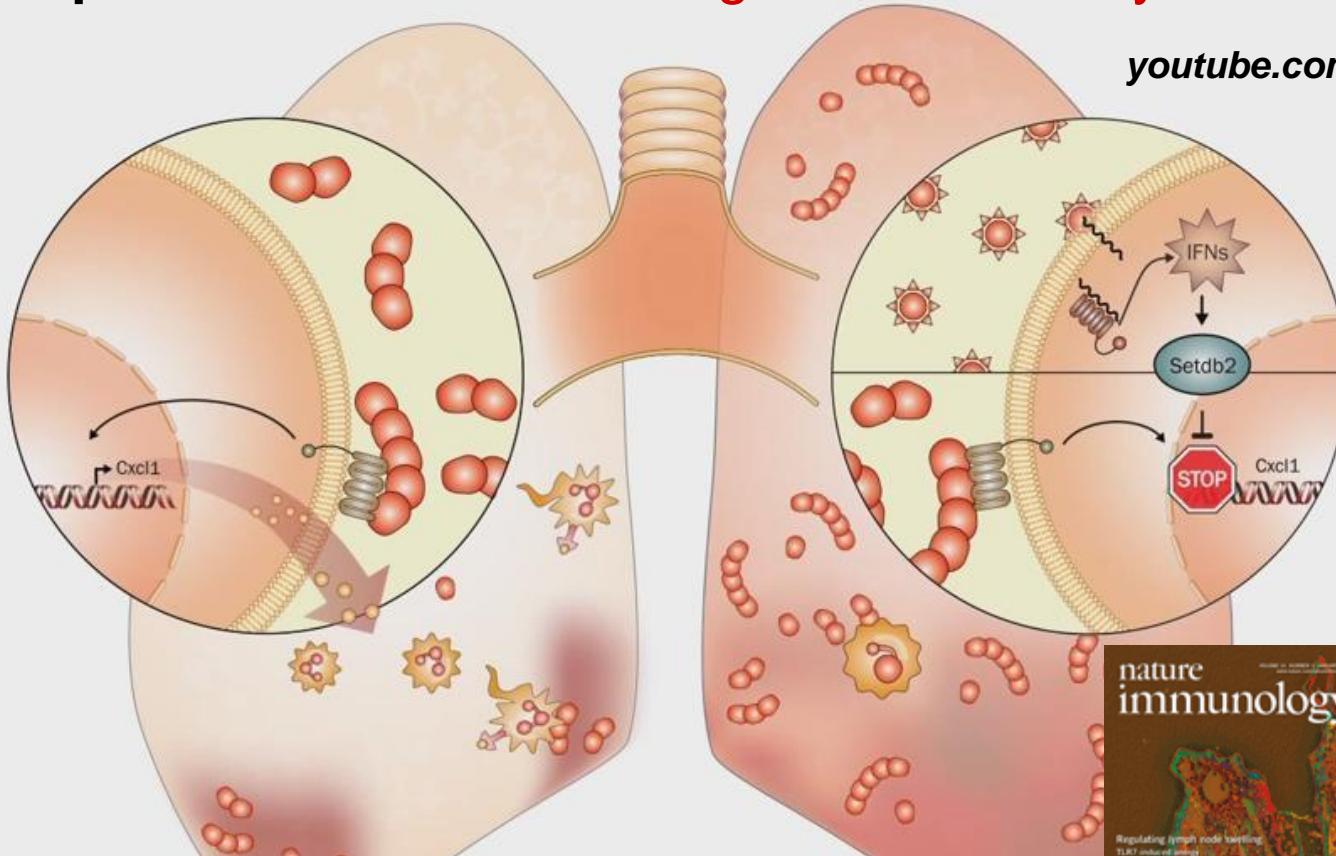
A

İnfluenza'ya karşı oluşan doğal İY'ların 'başka' etkileri : ...

Tip I IFN'ların etkisi ol. değerlendirilmekteydi: bazı noktalar netleşti

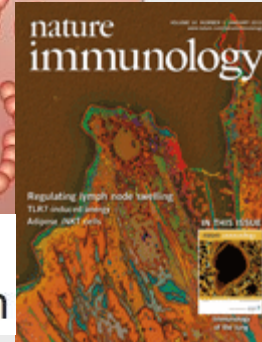
[youtube.com/watch?v=lePS35h0ykc](https://www.youtube.com/watch?v=lePS35h0ykc)

Setdb2:

Set domain protein,
bifurcated 2

The methyltransferase Setdb2 mediates virus-induced susceptibility to bacterial superinfection

Ce-M-M-
Research Center for Molecular Medicine
of the Austrian Academy of Sciences

Andreas Bergthaler

2015;16:67.

İmmünoloji 101...

İnfluenza'ya karşı oluşan **doğal İY'**ların '**başka**' etkileri :

Th1 → Hücresel

2005-2006:

Th2 → Hüморal

Th17 → IL-17

IL-17 : IL-17R → birçok hücreden **AMP sentezini** tetikler
G-CSF, MIP2 (=CXCL2), IL-8 (=CXCL8)

Nötrofil sentezi; kemoattractaksi

Tip I IFN'lar **Th0 → Th17** farklılaşmasını ciddi **baskılar**

→ PNL göçü relatif **baskılanır**

olası **2nd bakt. yük eliminasyonu** zayıflar

AMP sentezi azalır

Antigen capture by dendritic cells (DC)

Loss of DC adhesiveness

...

Influenza'ya karşı oluşan **edinsel IY**'ların etkileri :

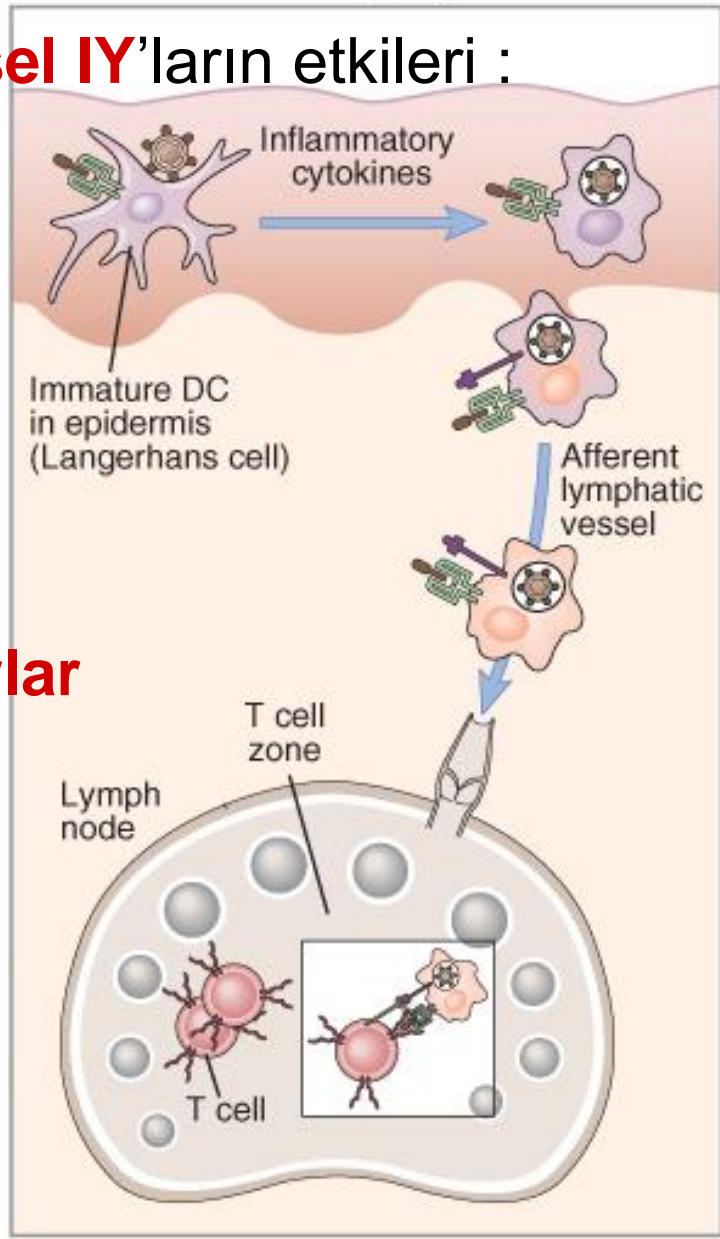
* **3. – 4. günler :**

- AC dokusundan:

influenzayı – infekte hücreyi

fagosite etmiş olan **DC'ler**

bölgesel LN'larında **Ag sunarlar**

Migration of DC

Maturation of migrating DC

Mature dendritic cell presenting antigen to naive T cell

Influenza'ya karşı oluşan **edinsel IY**'ların etkileri :

- peptide **spesifik T-lenfosit klonu** /
klonları **hızla proliferere** olur

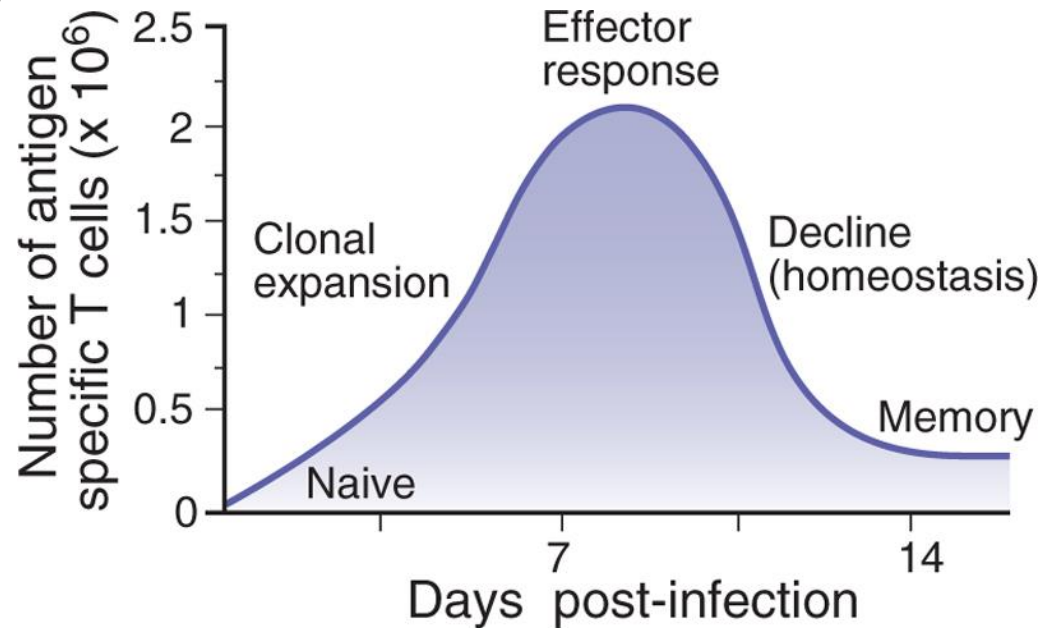
- **genel kural** olarak:

viral infx'larda

klon proliferasyonu

çok daha yüksek

oranda gerçekleşir

© Elsevier. Abbas et al: Cellular and Molecular Immunology 6e - www.studentconsult.com

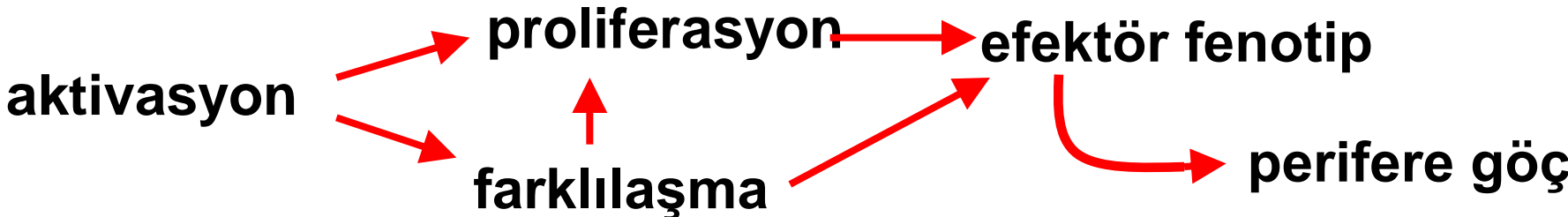
Ag-spes.klon sayısı,

proliferasyon **öncesi** : 1:10⁵ -10⁶

sonrası : 1:10² -10³ (**100-10000x**)

...

Influenza'ya karşı oluşan **edinsel IY**'ların etkileri :

İnfluenza'ya karşı oluşan **edinsel IY'**ların etkileri :

- oluşan **efektör T-lenfosit fenotipi IFN γ** ağırlıklıdır
(**intraselüler mo'lar !**)
- kronik infx'lara göre çok daha **yüksek konsantrasyonda**
- **IFN γ** 'nın fagositik hücrelere etkisi:

MR (Mannoz Reseptör)

MARCO (MAcrophage Receptor with COllagenous structure)

non-opsonik reseptörler

* ciddi "**down**" **regülasyon** gözlenir *

...

İnfluenza'ya karşı oluşan **edinsel IY**'ların etkileri :

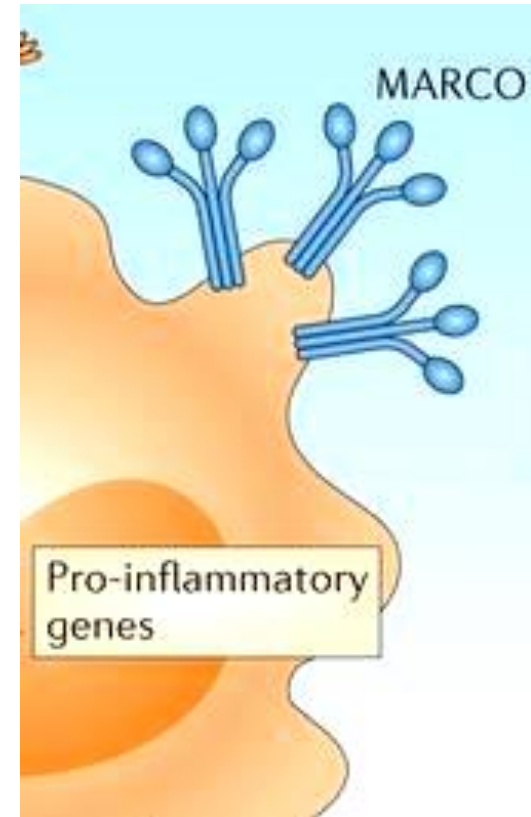
IFN γ vs MARCO :

“scavenger receptor class A 2”

Gr neg & poz bakterileri ‘tanıyabilir’

homotrimerik $\rightarrow$ büyük oligomerler

en **yoğun eksprese** olduğu dokulardan: **AC**

İnfluenza'ya karşı oluşan **edinsel IY**'ların etkileri :

IFN γ vs MARCO :

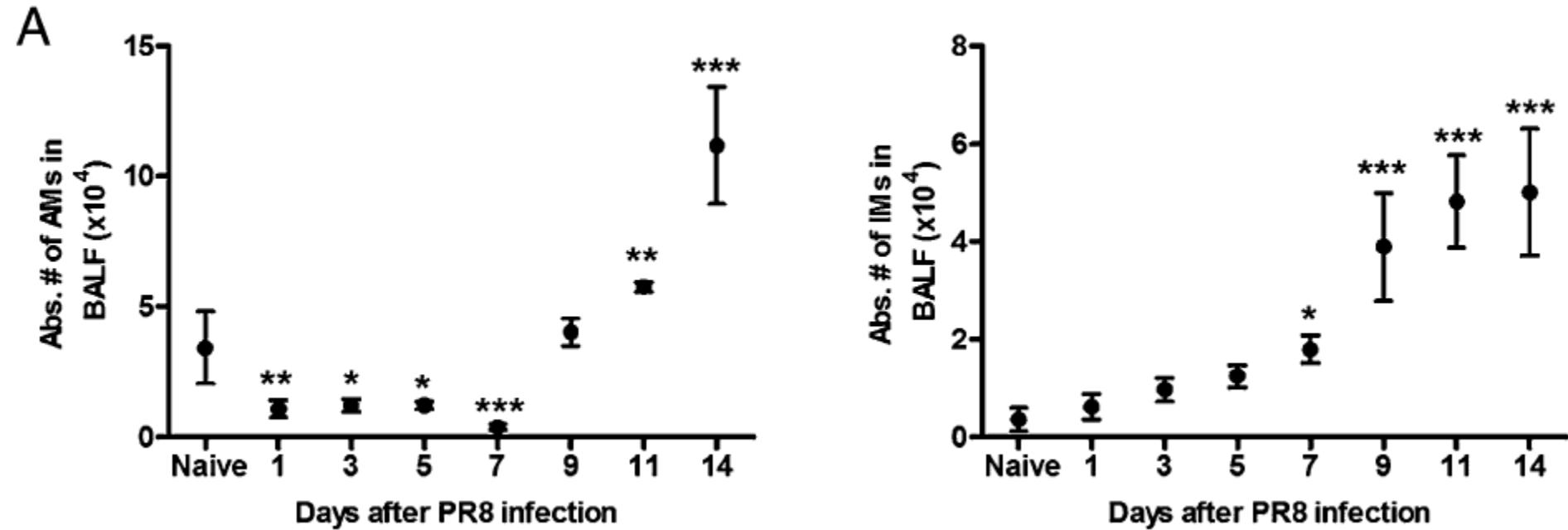
- !** Pnömonokların nazofarenksten **klirensini sağlar**
- !** M. pneumonia'yı bağlar, uzaklaştırır
- **NF- κ B**'nin TLR2 ve Nod2 üzerinden **max aktiv.**'u & **izleyen sinyalizasyon için gereklidir**

kronik sigara → MARCO downregüle olur

KOAH'ta M.pneum.'ye bağlı ataklarda önemli !

Influenza'ya karşı oluşan **edinsel İY**'lerin etkileri : ...

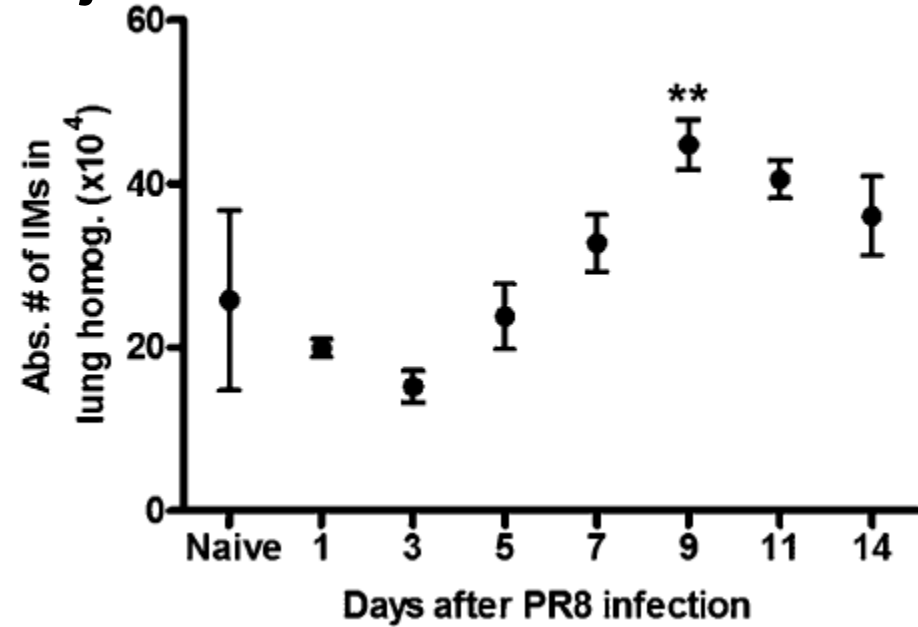
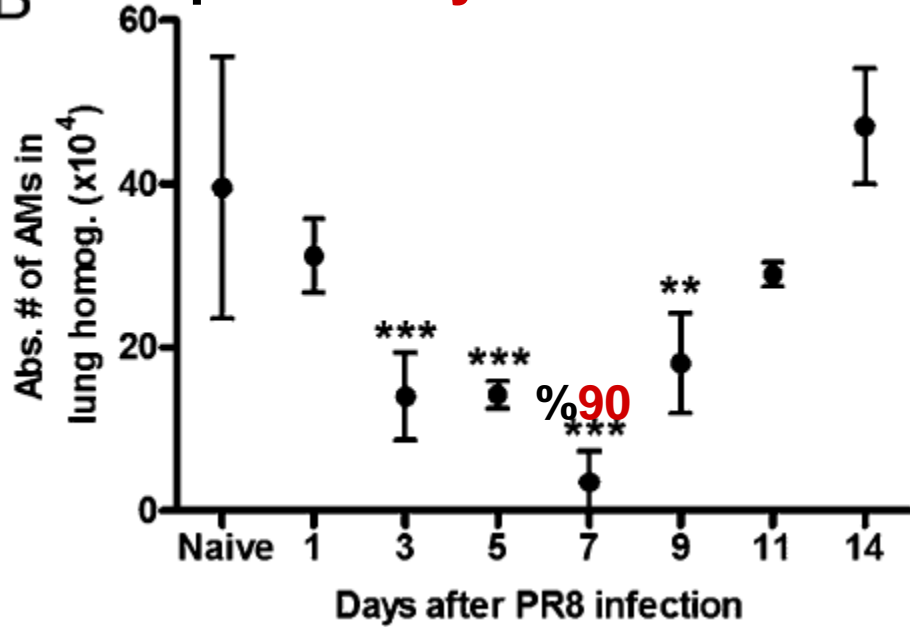
Mφ'lara "**sayısal etki**" – BALF :

Influenza'ya karşı oluşan **edinsel IY**'ların etkileri : ...

Mφ'lara "**sayısal etki**" – AC homojenat :

B

post-influenza + pnömokok → 2nd infx gelişenler fatal

3., 5. ve 7. günlerde

%100

9. günde

%60

11. günde

%40

1. veya 14. günde

%0

notlar...

İnfluenza'ya karşı oluşan **IY**'ların etkileri :

respiratuar **viruslar** → salgınlar → **2nd bakteriyel pnömoniler** ↑

doğal immünitenin **geliştiği dönem**de,
Tip I IFN'ların etkisi, **2nd infx** açısından olumsuz

edinsel immünitenin **geliştiği dönem**,
2nd bakteriyel infx açısından **en riskli dönem**

oluşan **bellek T-lenfositler** AC'deki
SK dengesini **uzun süre belirler**

SK'ler ilgili dokudaki hücreleri
belirli bir fenotipte tutar

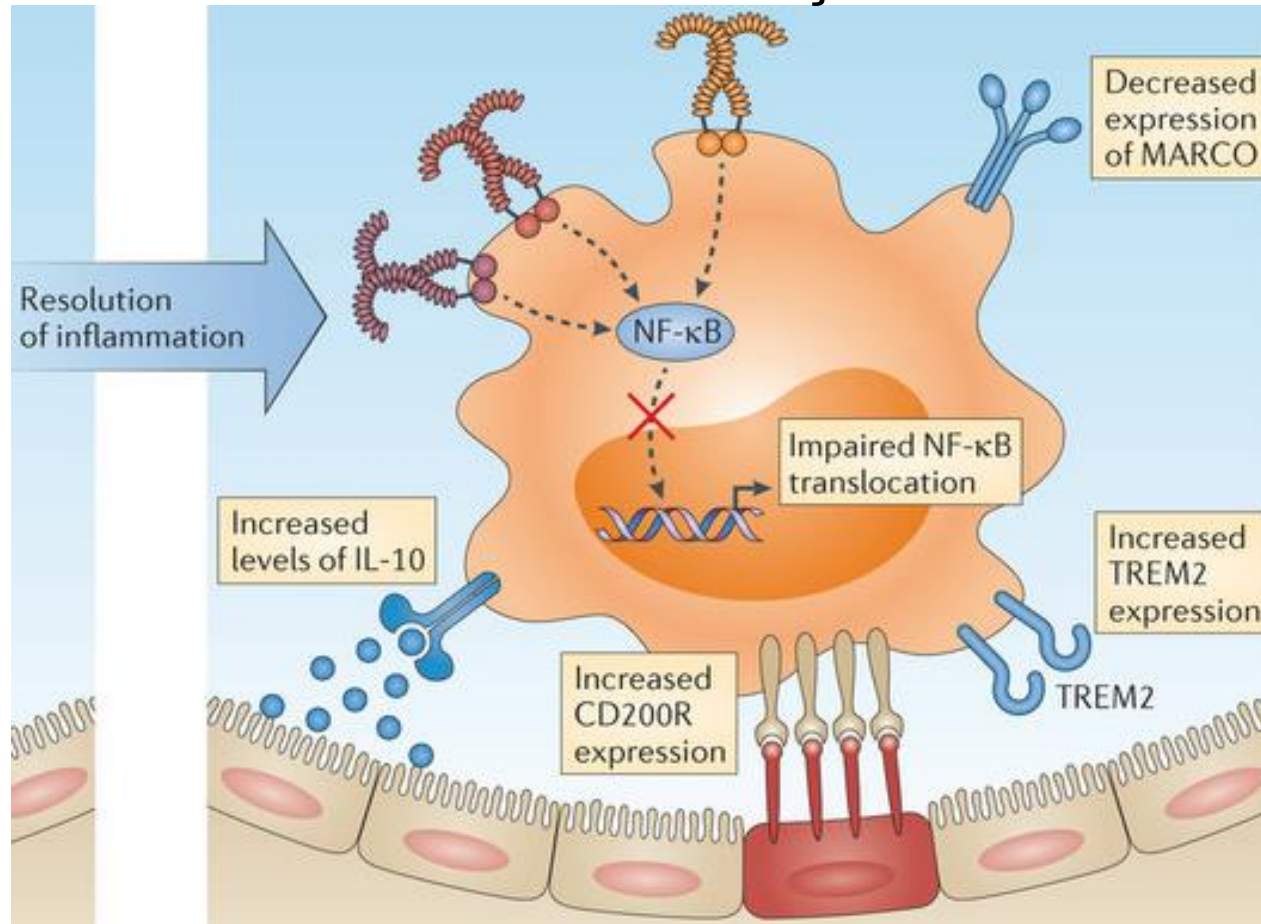
notlar...

İnfluenza'ya karşı oluşan **IY**'ların etkileri :

özellikle **influenza**'da : oluşan **Mφ fenotipi domine**

14. gün sonrası "**virus-free**"

kemotaksi-karşıtı etkiler daha kısa süreli?

İnfluenza'ya karşı oluşan **IY**'ların etkileri :

özellikle **influenza**'da :

infx, **NK** hücrelerinin **TNF- α** kapasitesini **azaltıyor**

→ NK hücreleri **bu fenotipi uzun süre** koruyor

→ **düşük TNF- α** :

“oluşan **M ϕ** fenotipi **domine**” katkı sağlıyor

→ 2nd bakteriyel infx'lara **duyarlılık**

kronik, **partiküler maddeye** maruziyet (inhalasyon):

→ aynı **M ϕ** & **NK** fenotipi gözleniyor

ne yapmalı...

İnfluenza'ya karşı oluşan **IY**'ların etkileri :

hasta yakın zamanlı tipik bir **influenza**' öyküsü veriyorsa :

lökositoz, sola kayma

uzamış ateş

yüksek ESR

2nd bakteriyel infx gelişen
hastalarda daha muhtemel

Epilog – Y. Odabaşı

"
..."

aslolan hayattır

bir akvaryumu yazmak

akvaryumda yaşamaktan kolaydır;

bu yüzden her dize biraz eksik

her şiir biraz yalandır..."